

YHTEENVETO RUUHKAMAKSUSELVITYKSESTÄ ANNETUISTA LAUSUNNOISTA

Helsingin seudun ruuhkamaksuselvitys valmistui kesäkuussa 2009. Liikenne- ja viestintäministeriö laittoi lausunnon laajalle lausuntokierrokselle, joka päättyi 30.10.2009. Lausunnon antoi 51 taho.

Lausunnoissa pidetään hyvänä, että ruuhkamaksua on selvitetty. Selvitystä pidetään hyvänä keskustelun avauksena ja asiantuntevasti tehtynä. Lisäksi selvitysprosessin avoimuutta ja sidosryhmien mahdollisuutta osallistua työhön on arvostettu.

Kannanotot ruuhkamaksuselvitykseen

Ruuhkamaksuselvitys oli luonteeltaan esiselvitys, jossa ei esitetty ruuhkamaksun käyttöönottoa, vaan tarkasteltiin sen vaikutuksia ja toimivuutta liikennepoliittisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Useissa lausunnoissa on otettu kantaa siihen kannattaisiko ruuhkamaksujen valmistelussa edetä vai ei. Suurin osa lausunnonantajista katsoi, että ruuhkamaksu olisi tehokas keino saavuttaa liikennepoliittisia tavoitteita Helsingin seudulla, mutta ruuhkamaksujen vaikutuksia tulisi selvittää lisää ja selvitystyötä tulisi jatkaa (AKE, Helsingin polkupyöräilijät ry, Hyvinkää, ITS-Finland, Itä-Uudenmaan liitto, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kuntaliitto, Liikenneturva, Linja-autoliitto, Paikallisliikenneliitto ry, Ratahallintokeskus, RAKLI ry, Sipoo, Työ- ja elinkeinoministeriö, Tiehallinto, Tuusula, Uudenmaan liitto, Uudenmaan ympäristökeskus, Valtiovarainministeriö, VR, Ympäristöministeriö, YTV).

Osa lausunnonantajista suhtautui ruuhkamaksuun varauksellisesti tai kielteisesti, mutta katsoi kuitenkin jatkoselvitysten tekemisen mahdolliseksi (AKT, Autoalan keskusliitto, Elinkeinoelämän keskusliitto, Espoo, Kirkkonummi, KUUMA kunnat, Logistiikkayritysten liitto, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen, SKAL, Taksiliitto, Vantaa).

Pikaista etenemistä ruuhkamaksujen käyttöön ottoon ehdottivat esim. Greenpeace, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry sekä Uudenmaan ympäristönsuojelupiiri ry. Helsingin kaupunki esitti, että Liikenne- ja viestintäministeriö aloittaisi ruuhkamaksujärjestelmän mahdollistavan lainsäädännön valmistelun.

Selvästi kielteisen kannan ruuhkamaksujen lisäselvittelylle antoivat Autoliitto, Helsingin seudun kauppakamari, Vihdin kunta ja Öljyalan keskusliitto.

Monessa lausunnossa (esim. AKE, EK, ITS Finland, RAKLI, VM) tuotiin esille, että alueellisen ruuhkamaksun sijasta tai rinnalla tulisi selvittää valtakunnallista paikantamiseen perustuvaa liikenteen verotusta. Useissa lausunnoissa todettiin myös, että liikenteen verotusta tulisi katsoa kokonaisuutena.

Jatkoselvitystarpeet

Keskeisimmiksi selvitysten kohteiksi lausunnoissa mainittiin:

- vaikutukset elinkeinoelämälle
- vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen
- vaikutukset sosiaaliseen tasa-arvoon
- mitkä ovat ruuhkamaksun tavoitteet
- ruuhkamaksun oikeudellisen luonteen selvittäminen

Ruuhkamaksujärjestelmämallit

Niissä lausunnoissa, joissa otettiin kantaa alustaviin ruuhkamaksumalleihin, eniten kannatusta sai vyöhykemalli (kilometrimaksu). Kuntien osalla oli kuitenkin selkeä näkemusero: Espoo, Hyvinkää ja Vantaa pitivät Vyöhykemallia parhaana vaihtoehtona. KUUMA-kunnat ja osa kehyskunnista pitivät Linjamallia omalta kannaltaan sopivimpana mallina. Helsinki ei ottanut kantaa minkään selvityksessä tarkastellun ruuhkamaksumallin puolesta.

Suomen luonnonsuojeluliitto puolestaan totesi, että Vyöhykemallia ei pidä ottaa käyttöön, koska se on liian uusi ja sen riskit ovat suuret. Paikallisliikenneliitto esitti vaiheittaista etenemistä, jossa ensimmäisessä vaiheessa järjestelmä toteutettaisiin yksikertaisen Kehämallin mukaisena, joka myöhemmin muutettaisiin tarvittaessa Vyöhykemalliin pohjautuvaksi.

Vero/maksu ja tulojen käyttö

Lähes kaikissa lausunnoissa otettiin kantaa siihen, että ruuhkamaksu tulee tulkita nimenomaan maksuksi, eikä veroksi. Vastaavasti katsottiin, että ruuhkamaksulla kerättävät tulot tulisi palauttaa alueelle. Tuloja ehdotettiin käytettäväksi joukkoliikenteen rahoittamiseen, liikennejärjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen, kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen ja liikkumisen ohjausjärjestelmien kehittämiseen.

Tavaraliikenne

Elinkeinoelämän keskusliitto, Logistiikkayritysten Liitto ry, SKAL ja Öljyalan keskusliitto korostivat, että ruuhkamaksujen ei tulisi koskea tavaraliikennettä. Tavaraliikenne ei ole pääkaupunkiseudulla ruuhkien aiheuttaja eikä tiekuljetuksille ole vaihtoehtoista kuljetusmuotoa kaupunkiseuduilla. Lisäksi suurin osa tavarankuljetuksista tapahtuu ruuhka-aikojen välillä.

Luonnonsuojeluliitto puolestaan esitti, että tavaraliikenne sekä yritykset sisällytetään ruuhkamaksujen piiriin. Näin kannustetaan kehittämään autottomia ja muuten ekotehokkaita palveluja. YTV totesi, että jos ruuhkamaksu otetaan käyttöön, tulee sen koskea myös ulkomaisia kuorma-autoja ja rekkvoja.